

AKADEMIA SZTUK ... ARCHEOLOGIA
NAUKA ŚCISŁA, CZY HUMANISTYCZNA?

AKADEMIA SZTUK HUMANISTYCZNYCH

PROJEKT AKADEMIA SZTUK ... ARCHEOLOGIA - NAUKA ŚCISŁA, CZY HUMANISTYCZNA?
CYKL WEEKENDOWYCH SPOTKAŃ ADRESOWANYCH DO WARSZAWSKICH GIMNAZJALISTÓW I LICEALISTÓW,
SZUKAJĄCYCH DODATKOWYCH PROPOZYCJI ZAJĘĆ POZASZKOLNYCH
ROZWIJAJĄCYCH ICH ZAINTERESOWANIA I UZUPEŁNIAJĄCYCH WIEDZĘ ZDOBYTĄ W SZKOLE,
W ZAKRESIE RÓŻNYCH DZIEDZIN NAUKI.

PROJEKT REALIZOWANY PRZEZ PAŃSTWOWE MUZEUM ARCHEOLOGICZNE W WARSZAWIE
ORAZ FUNDACJĘ ART
PRZY WSPÓŁFINANSOWANIU PRZEZ MIASTO STOŁECZNE WARSZAWA.

AKADEMIA SZTUK HUMANISTYCZNYCH

AKADEMIA SZTUK... II edycja **ARCHEOLOGIA - NAUKA ŚCISŁA, CZY HUMANISTYCZNA?**

ARSENAŁ - PAŃSTWOWE MUZEUM ARCHEOLOGICZNE, UL. DŁUGA 52
wstęp wolny, zaczynamy o godz. 11.00, zajęciom towarzyszą warsztaty
szczegóły: www.fundacjaART.free.art.pl

14 kwietnia 2012

TECHNIKI ODWZOROWYWANIA PŁASKORZEŻB NA PRZYKŁADZIE GROBOWCÓW EGIPSKICH
Prowadzenie: prof. dr hab. Andrzej Niwiński

21 kwietnia 2012

SKRYPTORIUM - KONSERWACJA
Prowadzenie: Joanna Kołacińska - kierownik Działu Wystaw i Popularyzacji PMA

12 maja 2012

FIZYKA W PIRAMIDACH
Prowadzenie: Piotr Piekarczyk adiunkt PMA

16 czerwca 2012

CHEMICZNE I FIZYCZNE METODY KONSERWACJI METALU
Prowadzenie: inż. Włodzimierz Weker - główny konserwator PMA

8 września 2012

ASTRONOMICZNE PRZESILENIE WIOSENNE, A KONIEC ŚWIATA 2012
Prowadzenie: dr Stanisław Iwaniszewski

13 października 2012

SPOSOBY FARBOWANIA WŁÓKIEN I TKANIN DAWNIEJ I DZIŚ
Prowadzenie: Anna Madejska

17 listopada 2012

JAK SIĘ ROBI PROCH STRZELNICZY - ARMATY W ARSENALE
Prowadzenie: Maciej Mechliński - rekonstruktor PMA

15 grudnia 2012

CO NOWEGO W MENNICTWIE ANTYCZNYM
Prowadzenie: dr hab. Renata Ciołek

ARSENAŁ KRÓLEWSKI W WARSZAWIE

Arsenał, czyli królewski magazyn broni to wczesnobarokowy, dwukondygnacyjny budynek z rozległym, wewnętrznym dziedzińcem. Gmach ten wzniesiony został w latach 1638-1643 z rozkazu króla Władysława IV. Budowę kierowali kolejno Paweł Grodzicki i Krzysztof Arciszewski. W swojej niemal czterystuletniej historii był jeszcze wielokrotnie przebudowywany: w latach 1752-54, 1779-82, 1817 (przez Wilhelma Mintera), w połowie wieku XIX i 1932-1939 (przez "Biuro Budowlane T. Czosnowski i Ska").

Arsenał był wielokrotnie świadkiem dramatycznych wydarzeń z polskiej historii. W nocy z 29 na 30 listopada 1830 roku ludność Warszawy zdobyła budynek, wspierając tym samym rozpoczynające się powstanie listopadowe, zaś 26 marca 1943 miała tu miejsce najsłynniejsza akcja Szarych Szeregów, znana jako Akcja pod Arsenałem (patrz też film pt. Akcja pod Arsenałem). Od 1958 roku budynek jest siedzibą Państwowego Muzeum Archeologicznego. Arsenał jest wpisany do rejestru zabytków pod nr 87.

MIASTO
STOŁECZNE
WARSZAWA

Projekt realizowany
dzięki dofinansowaniu
ze środków m.st. Warszawy

PAŃSTWOWE MUZEUM
ARCHEOLOGICZNE
W WARSZAWIE
WWW.PMA.PL

Fundacja ART
www.fundacjaART.free.art.pl

Aktualności

Cykl: "Myślę Ojczyzna..." Jan Paweł II

- 11 listopada 2012 r. - Koncert z okazji 94 rocznicy Odzyskania Niepodległości;
- 2 września 2012 r. - Koncert "Modlitwa polskiego żołnierza";
- 3 maja 2012 - Koncert "Młaj Maj".

Zamkowe Divertimento - zapraszamy 25 listopada o 12.00 !!!

Już wkrótce rozpoczynamy drugą edycję rodzinnych spotkań muzycznych w Akadach Kubińskiego Zamku Królewskiego zapraszamy zapraszamy 25 listopada o godz. 12.00 wszystkich miłośników muzycznych zajęć dla dzieci... Rodzinne spotkania literacko-muzyczne. Zapraszamy rodziny...

Zapraszamy na warsztaty dla dzieci - Nie jesteś SAM

Zajęcia odbywać się będą w Świetlicy Środowiskowej Zgromadzenia Sióstr Miłosierdzia Bożego przy ul. Tamka 35.

Kto z nas nie lubi bajek, baśni i gawęd zwłaszcza tych, które stanowią bogactwo literatury polskiej i światowej? To niezwykle cennie, kiedy słuchamy lub oglądamy bajkę są dla nas powrotem do dobrych i przyjaznych wspomnień. Jeżeli do tego dodamy wybrańnię dziecka, rekwizyty, kostiumy to może zbudujemy swój własny teatralny świat ...

- Filmy
- Galeria
- Prasa
- Subskrypcja...
- Przyjaciele
- Szukaj

Fundacja ART - powstała w 2008 roku z potrzeby serca i chęci poszerzenia działań edukacyjno- kulturalnych prowadzonych od kilkunastu lat przez grupę zapaleńców w: Zamku Królewskim w Warszawie, Muzeum Niepodległości na Pawiaku, Muzeum Pałacu w Wilanowie, Muzeum Historycznym m. st. w Warszawie i wielu wspaniałych miejscach, gdzie czekano na nas i zapraszano nas na spotkania literackie, zajęcia dla dzieci i młodzieży, wykłady, festyny, koncerty, cykle przedstawień edukacyjnych.

W ten sposób nasze działania poszerzyły się o projekty prowadzone w Bibliotekach w Warszawie: Śródmieściu, Rembertowie, Bemowie, w Wesołej, Ochocie, Mokotowie, Włochach.

FUNDACJA ART - powstała w 2008 roku z potrzeby serca i chęci poszerzenia działań edukacyjno- kulturalnych prowadzonych od kilkunastu lat przez grupę zapaleńców w: Zamku Królewskim w Warszawie, Muzeum Niepodległości na Pawiaku, Muzeum Pałacu w Wilanowie, Muzeum Historycznym m. st. w Warszawie i wielu wspaniałych miejscach, gdzie czekano na nas i zapraszano nas na spotkania literackie, zajęcia dla dzieci i młodzieży, wykłady, festyny, koncerty, cykle przedstawień edukacyjnych.

W ten sposób nasze działania poszerzyły się o projekty prowadzone w Bibliotekach w Warszawie: Śródmieściu, Rembertowie, Bemowie, w Wesołej, Ochocie, Mokotowie, Włochach.

Dzięki naszym sponsorom przygotowujemy specjalne przedstawienia, warsztaty i koncerty dla Domów Małego Dziecka, Świetlic Środowiskowych, szpitali, szkół specjalnych.

Jesteśmy po to, aby przetrwała Pamięć, rozwijała się Demokracja, krzewiła Wiedza i kwitła Kultura.

CELE REALIZOWANEGO PROGRAMU:

1. ZINTEGROWANIE WARSZAWSKIEJ MŁODZIEŻY ZAINTERESOWANEJ NAUKAMI ŚCISŁYMI ZWIĄZANYMI Z ARCHEOLOGIA;
2. POSZERZENIE WIEDZY I KOMPETENCJI WARSZTATOWYCH MŁODZIEŻY W PROCESIE BADAWCZYM;
3. UKAZANIE ZWIĄZKÓW ARCHEOLOGII ZARÓWNO Z WIEDZĄ HUMANISTYCZNĄ, JAK I NAUKAMI ŚCISŁYMI;
4. SKIEROWANIE UWAGI MŁODZIEŻY NA HISTORIĘ DAWNĄ /DOKUMENTOWANĄ ARCHEOLOGICZNIE / MIEJSCA, KTÓRYM MIESZKAJĄ: MIASTA, KRAJU;
5. AKTYWIZOWANIE DO POSZUKIWAŃ , ROZWIJANIA PASJI NIEZALEŻNIE OD SYSTEMEMU ZAJĘĆ SZKOLNYCH. ZAJĘCIA DOBROWOLNE – WEEKENDOWE;
6. PROGRAM INTERAKTYWNY REALIZOWANY W OBIEKCIE PROWADZĄCYM AUTENTYCZNE PROJEKTY WYKOPALISKOWO - BADAWCZE;
DO DYSPOZYCJI UCZESTNIKÓW PROJEKTU BYŁY PRACOWNIE BADAWCZE MUZEUM;
DZIEKI CZEMU MŁODZIEŻ ZAINTERESOWANA ARCHEOLOGIA
MOGŁA PRZEŻYĆ EMOCJE TOWARZYSZĄCE NAUKOWCOM, BADACZOM, ODKRYWCOM...

UDZIAŁ W ZAJĘCIACH BYŁ BEZPŁATNY

KWIECIEŃ 2012

TECHNIKI ODWZOROWYWANIA PŁASKORZEŻB
NA PRZYKŁADZIE GROBOWCÓW EGIPSKICH
PROF. DR HAB. ANDRZEJ NIWIŃSKI.

Wybitny polski archeolog, egiptolog, uczeń prof. Kazimierza Michałowskiego, na co dzień pracownik naukowy oraz wykładowca w Zakładzie Archeologii Egiptu i Nubii Instytutu Archeologii Uniwersytetu Warszawskiego. Specjalista z zakresu egipskiej religii, autor wielu książek z tej dziedziny. Od ponad dziesięciu lat kieruje polsko-egipską misją archeologiczną w Deir el-Bahari, gdzie poszukuje grobowca Herhora - arcykapłana i króla, którego Bolesław Prus uczynił bohaterem „Faraona”.

Prof. Kazimierz Michałowski

PAPIRUSY MUMIE ZŁOTO

Michał Tyszkiewicz i 150-lecie pierwszych polskich i litewskich wykopalisk w Egipcie

ZWIEDZANIE WYSTAWY

„PAPIRUSY, MUMIE, ZŁOTO...
MICHAŁ TYSZKIEWICZ I 150 - LECIE
PIERWSZYCH POLSKICH I LITEWSKICH
WYKOPALISK W EGIPCIE”,
której współorganizatorami byli: Muzeum Narodowe
w Warszawie i Stowarzyszenie Miłośników Egiptu
HERHOR. Wystawa czynna była w Państwowym
Muzeum Archeologicznym w Warszawie w okresie
od 13 grudnia 2011 r. do 31 maja 2012 r. Koncepcja
naukowa i scenariusz wystawy opracowany został przez
archeologa-badacza Egiptu prof. dr hab. Andrzeja
Niwińskiego z Instytutu Archeologii Uniwersytetu
Warszawskiego. Komisarzem wystawy w PM
była Joanna Kołacińska.

WARSZTATY PLASTYCZNE TECHNIKA ESTAMPAŻU

Estampaż (*estampage*) - technika wykonywania odbitek płaskorzeźb i napisów z kamienia lub z brązu za pomocą papieru. Początkowo estampaż wykonywano zraszając kamień wodą i odciskając relief albo napis za pomocą cienkiej, higroskopijnej bibuły. Dziś wykonuje się go częściej przyciskając bibułę do kamienia za pomocą worka wypełnionego szmatami nasączonymi czarnym, rzadziej czerwonym tuszem lub farbą.

KWIECIEŃ 2012

**SKRYPTORIUM
KONSERWACJA**

Kierownik Działu Wystaw
i Popularyzacji PMA
Joanna Kołacińska

Chemia starego druku
- atrament dawniej i dziś.
Warsztaty kaligrafii
i iluminacji.

Rodzaje papieru
atramentu, przykłady
zabezpieczeń, badanie
sposobów utrwalania.

MAJ 2012

**Fizyka w piramidach -
Piotr Piekarczyk adiunkt
PMA**

Zbuduj swoją piramidę -
konstrukcje z kartonu.
Siły fizyczne znane
i wykorzystywane przez
budowniczych piramid.

CZERWIEC 2012

CHEMICZNE
I FIZYCZNE METODY
KONSERWACJI METALU
INŻ. WŁODZIMIERZ WEKER -
GŁÓWNY KONSERWATOR
PMA.

W laboratorium muzeum :
metody i sposoby
na konserwację metalu.

W PRACOWNI KONSERWACJI CERAMIKI...

WARSZTATY METALOPLASTYCZNE

Wykonywanie ozdób
z metalu w oparciu
o wzory zgromadzone
w Państwowym Muzeum
Archeologicznym: stare
metody zdobienia ozdób
z różnego rodzaju metali.

WRZESIEŃ 2012

**ASTRONOMICZNE PRZESILENIE
WIOSENNE, A KONIEC ŚWIATA**

2012

**DR STANISŁAW IWANISZEWSKI.
WYKŁAD Z ASTROLOGIĄ DAWNĄ
I WSPÓŁCZESNE MITY O KOŃCU
ŚWIATA.**

**TABLICE ASTROLOGICZNE
- ZAPISZ CO WIDZISZ.**

"Choć z kalendarza Majów nie wynika, że w 2012 roku nastąpi koniec świata, to lęk przed tym, co ma nastąpić 21 grudnia 2012 r. świetnie wpisuje się w popularyzację kultury Majów – uważa dr Stanisław Iwaniszewski z Państwowego Muzeum Archeologicznego w Warszawie. Skąd wzięło się przekonanie, że akurat Majowie mieliby znać datę końca świata?"

Czy rzeczywiście 21 grudnia 2012 r., zgodnie z kalendarzem Majów – nastąpi koniec świata?"

W kalendarzu Majów – zdaniem prof. Iwaniszewskiego - cykl trwający 5200 lat (każdy rok po 360 dni), liczony był od dnia, który przypadł na 11 sierpnia 3114 r. p.n.e. Tego właśnie dnia skończyła się poprzednia (trzecia) epoka świata, zakończył się poprzedni cykl 13 baktunów. Wtedy to, według mitu, została na nowo stworzona Ziemia, a wyobrażano ją sobie pod postacią pływającego w oceanie żółwia, zaś bogowie umieścili na niebie trzy kamienie. Takie kamienie ustawiało się w palenisku wewnątrz każdego domostwa, żeby przygotowywać ciepłe potrawy.

Można było więc to interpretować, że bogowie wyznaczyli wtedy człowiekowi miejsce pod budowę nowego świata. Takie symboliczne daty założenia świata przyjmowano w bardzo wielu kulturach...

TABLICE ASTROLOGICZNE - ZAPISZ CO WIDZISZ.

PAŹDZIERNIK 2012

SPOSOBY FARBOWANIA WŁÓKIEN I TKANIN DAWNIEJ I DZIŚ

Anna Madejska

Rośliny barwierskie uprawiane
w Europie i w Polsce:

- Marzanna – barwnik czerwony;
- Urzet barwierski – barwnik niebieski;
- Krokosz barwierski – barwnik czerwony i żółty;
- Rezeda – barwnik żółty

TKANIE – jak to się robi
i z czego powstają najlepsze
barwniki – laboratorium
farbowania.

Uczestnicy wykonują własne
krajki, poznają dawne sposoby
przędzenia oraz zabezpieczania
tkanin. Warsztaty: wzorzysta
kompozycja – jak nie złamać
wzoru.

BARWIARSTWO LUDOWE

W barwiarstwie ludowym odcienie uzyskiwano poprzez wkładanie tkanin w odwar o różnym natężeniu. Czasami stosowano 3-krotne barwienie. Istotną rolę w procesie barwierskim odgrywały utrwalacze. Stosowano tzw. zaprawy: ałun, ług sodowy, kwas chlebowy, serwatkę, kwas wykonany z ciepłej wody z mąką, korę dębu, galasówkę, liście sumaka, kawałki zardzewiałego żelaza... Najczęściej stosowane barwy w farbiarstwie domowym na wsi to odcienie czerwieni, paśowe, odcienie różu, zieleni. Zieleni uzyskiwano poprzez barwienie w owocach kruszyny. W kulturze ludowej w Polsce niezwykle popularne było barwienie na kolory liliowe i pomarańczowe. W krajach słowiańskich różne odcienie żółtego i zielonkawego uzyskiwano również z pączków i liści brzozy, liści jesionu. Z kory brzozowej otrzymywano farbę żółtawo-zieloną. Liśćmi brzozy barwiono bawełnę, wełnę, jedwab. Korą dębu barwiono na kolory brązowe. Galasy dębowe wykorzystywano do barwienia na kolor szary i czarny. Grabu zwyczajnego używano do barwienia tkanin i nici lnianych na żółto. Jabłoń dzika była źródłem kilku barwników. Z kory uzyskiwano kolory: czerwony, żółty i oliwkowy, z liści: żółty i żółto zielony...

WARSZTATY TKACKIE TKACTWO TABLICZKOWE

jedna z najstarszych technik tkackich,
obecnie stosowana już tylko w tkactwie
artystycznym i ludowym do wykonywania
ozdobnych krajk, pasków itp.

WARSZTATY TKACKIE - TKACTWO TABLICZKOWE, JAK ZROBIĆ KRAJKĘ...

LISTOPAD 2012

**JAK SIĘ ROBI PROCH
STRZELNICZY
ARMATY W ARSENALE**
rekonstruktor Maciej
Mechliński PMA.

Pokaz starej broni palnej,
sposoby i regulaminy
obowiązujące w polskiej
artylerii od XVII - XVIII w.

CO JEST W PROCHU
warsztaty oraz nauka
musztry z okresu Księstwa
Warszawskiego: komendy,
pokaz.

POKAZ STAREJ BRONI PALNEJ...

CO JEST W PROCHU ?

GRUDZIEŃ 2012

**CO NOWEGO
W MENNICTWIE ANTYCZNYM**

dr hab. Renata Ciołek

Projekt własnej monety
jubileuszowej na przykładzie
oryginalnych monet polskich
z XIII - XV wieku.

Ćwiczenia laboratoryjne
co to za metal ?
Krażki metalu, wybijanie monet,
projekt.

BICIE MONET...

JAKI TO METAL?

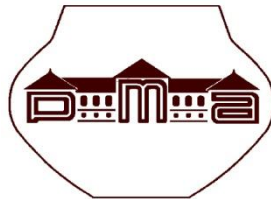

Wykład i podsumowanie projektu – dyplomy dla uczestników

AKADEMIA SZTUK HUMANISTYCZNYCH

PAŃSTWOWE MUZEUM ARCHEOLOGICZNE W WARSZAWIE
ARSENAŁ, ul. DŁUGA 52, WARSZAWA

Fundacja ART

www.fundacjaart.free.art.pl

MIASTO
STOŁECZNE
WARSZAWA

PROJEKT ZREALIZOWANY
DZIĘKI DOFINANSOWANIU
ZE ŚRODKÓW M. ST. WARSZAWY

Projekt Akademia Sztuk ...
ARCHEOLOGIA - nauka ścisła,
czy humanistyczna?
Cykl weekendowych spotkań
adresowanych do warszawskich
gimnazjalistów i licealistów,
szukających dodatkowych
propozycji zajęć pozaszkolnych
rozwijających
ich zainteresowania
i uzupełniających wiedzę
zdobytą w szkole, w zakresie
różnych dziedzin nauki.

Projekt realizowany przez
Państwowe Muzeum
Archeologiczne w Warszawie
oraz Fundację ART przy
współfinansowaniu przez
Miasto Stołeczne Warszawa -
Biuro Edukacji Urzędu Miasta.
Zajęcia odbywały się raz w
miesiącu w roku 2012 r. w
Państwowym Muzeum
Archeologicznym, ARSENALE
przy ul. Długiej 52 w Warszawie.